

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. V. Solvuntur obiectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

ipsi esse, quoad specificationem, si quidem ex objecto & potentia notitia paritur. Sequela probatur inductione aliarum cognitionum, quae specificantur ab objecto immediate cognito: tum quia illud est objectum formale & motivum, quod per se primò & ratione sui attingitur, sed creaturae immediate vitæ in se ipsis attingerentur per se primò & ratione sui, quia non attingerentur ratione alicujus alterius mediantis ergo.

17. Tertio. Modus perfectissimus cognoscendi creaturas DEO convenit: sed modus creaturas in se ipsis cognoscendi, non est modus perfectissimus, quia modus ipsas videndi in sua essentia, tanquam medio inhærit nobiliori est nobilior & perfectior. ergo.

Atque ideo licet anima Christi & Angeli beati præter matutinam cognitionem, quæ creaturas in DEO vident, etiam cognitione vespertinâ videant eas in se ipsis, hoc tamen DEO convenire nequit, in quo modus minus perfecte cognoscendi repugnat, qui non repugnat in creaturis.

18. Quarto probatur duplici paritate. Primò virtutes Theologicae uti & ipsa Theologia non possunt pro suo objecto motivo immediato & formali habere aliquid creatum: ergo multò minus intellectus divinus. consequentia patet, quia istæ virtutes sunt participationes divini intellectus & voluntatis.

19. Præterea. DEUS nihil aliud à se vult, nisi ratione suæ bonitatis, inquit S. D. infra q. 19. a. 2. ad 3. ergo etiam nihil aliud à se intelligit, nisi ratione suæ essentiae. Ideoque S. D. loco cit. ad 2. dicit: *sicut DEVS alia à se intelligit, intelligendo essentiam suam, ita alia à se vult, volendo bonitatem suam.*

§. IV.

Altera pars assertionis demonstratur.

20. Dicit altera pars nostræ assertionis, creaturas à DEO cognosci in suamet essentia, non tanquam medio incognito, & exercente rationem speciei intelligibilis, sed in ipsa tanquam in causa & medio cognito habente rationem speculi intelligibilis. Hoc sanè probant autoritates in priori §. productæ. Quibus à ratione pondus accedit.

Primò. Eo modo DEUS in se cognoscit creaturas, quo modo continet, sed continentur eminenter in DEO tanquam in causa, ergo ipsas cognoscit in se, tanquam in causa.

Secundò. Qui comprehendit causam, videt etiam effectus in causa, sed DEUS videndo suam essentiam comprehendit causam omnium creaturarum; ergo etiam videt omnes creaturas in sua essentia tanquam in causa.

Tertio. Sapientia est cognitio rerum per causam altissimam; scientia DEI est sapientia: ergo est cognitio creaturarum per causam altissimam; non aliam utique, quàm ipsammet essentiam.

Quarto. Necessè est, ut DEUS cognoscat creaturas modo nobilissimo cognoscendi; sed illas cognoscere per suam essentiam est modus cognoscendi nobilissimus, quia quantò præstantius est medium cognitionis, tantò præstantior est cog-

nitio & scientia; ergo DEUS necessariò cognoscit creaturas per suam essentiam.

Nihilominus dices: Omnino cognitionem creaturarum per essentiam, seu medium nobilissimum esse perfectissimam; non tamen hinc probatur, quòd essentia debeat esse medium cognitum in ratione causæ. Ideo Ratio est quinto. Essentia divina non alio modo potest esse medium creaturas cognoscendi, quàm per modum causæ ergo DEUS non aliâ ratione potest videre creaturas in sua essentia, quàm ut in causa. Antecedens probatur primò.

Quandocumque objectum in alio repræsentatur, vel repræsentatur propter similitudinem formalem, quo modo species intelligibilis repræsentatur, vel propter dependentiam, quo modo ratio terminum, effectus causam manifestat, vel propter continentiam virtutalem, quo modo causa repræsentat effectum: sed essentia divina non habet similitudinem formalem cum creaturis, alias prædicata & perfectiones secundum quod rerum creaturarum formaliter essent in DEO; ipsa quoque Divina essentia in repræsentando menturam acciperet à creatis objectis, sicuti species intelligibiles mensurantur extrinsecè ab objectis. Neque habet dependentiam, ut per se patet: superest ut tertio modo nempe per modum continentiam virtutalem repræsentet.

Ratio est secundò. Si Divina essentia repræsentaret creaturas per modum speciei intelligibilis earundem, adeoque per modum *medii quocogniti*; non per modum *medii quoad, & cogniti*, tunc creatura cognosceretur in se ipsis: consequens jam fuit impugnatum; ergo & antecedens. Sequela est S. Doctoris, nam ut habet q. 2. de ver. a. 2. ad 2. *Tunc res cognoscitur in se ex parte cognoscentis, quando per suam propriam speciem cognoscitur; in alio vero, quando per speciem alterius, sed tunc creatura cognosceretur per essentiam Divinam, non tanquam speciem alterius, sed tanquam per propriam speciem intelligibilem, ergo cognosceretur in se ipsis.* Ex quo sequitur ulterius, creaturas fore obiectum Divinae scientiæ æquè motivum ac per se terminativum, ac est ipsa essentia; quia essentia non minus per modum speciei intelligibilis & mediæ incogniti manifestaret immediate creaturas, quàm se ipsam: sicuti ergo lumen & color per se primò sunt obiectum visus, quia utrumque nullo mediante à viso attingitur; sic pariter tam creaturæ, quam divina essentia essent obiectum primarium Divini intellectus, quia utrumque immediate attingeretur.

Confirmatur ex dictis. Videre creaturas per ipsam essentiam ut medium cognitum est major perfectio, quàm si viderentur per ipsam ut medium incognitum (præscindendo ab imperfectionibus jam insinuat) ergo hoc ipso DEUS non aliter videt creaturas in sua essentia, quàm ut in medio cognito.

§. V.

Solvuntur objectiones.

Opponunt Adversarii contra primas rationes in defensionem nostræ assertionis adductas. Intellectus Divini infinitudo postulat, ut non

mentum cognoscat objectum, sed omni modo, quo cognoscibile est: sed creaturae sunt etiam cognoscibiles in se ipsis; ita namque licet illas DEUS in sua essentia videat, tamen debet ipas pariter cognoscere in se ipsis. Rationes porro objecti motivi, specificativi, quae obstat videntur, facile removeris, si dicas, eas omnes tantum habere locum in objecto creato; in increato autem intellectu, qui a se est intelligens, nihil esse motivum, specificativum, mensurans, &c.

Resp. Infinitudo Divini intellectus postulat, ut cognoscat creaturas omni modo cognoscibilitatis non involvente imperfectionem, conc. involvente imperfectionem, nego: hoc ipso quippe, quod imperfectionem involvit, non cadit in DEUM.

25. Unde nulla est instantia petita a nostra & Angelica scientia, quas constat ab omni imperfectione non absolvi. De cetero verum quidem est, rationes objecti motivi, & specificativi, secundum imperfectiones extrinsecas mensurantis, & habitudinem intrinsecam terminantis, aut formaliter moventis (quae imperfectiones objecta cognitionis create tantum comitantur) in DEO, qui est a se intelligens, non reperiri. Ex hoc ipso tamen sequitur, nullam creaturam ad primarium & formale objectum ipsius pertinere, neque adeo immediate in se cognosci posse: quia daretur aliquod eas creaturam extrinsecas mensurans & specificans Divinam cognitionem.

26. Dices: Hanc cognitionem non fore imperfectam, sed tantummodo minus perfectam positive vel private; sic enim constat, quod linea duarum perfectionum & attributorum inter se virtualiter distincta dicantur inaequalem perfectionem. Sed contra est, quod haec cognitio esset minus perfecta & imperfecta positive: quia in propria linea non habere summam & actualissimam illius lineae perfectionem est positiva vel potius privata imperfectio; sed cognitio creaturarum in se ipsis non habet summam perfectionem in linea scientiae: ergo esset imperfecta etiam positive.

27. Ex quo patet responsio ad instantiam. Nam licet una linea exprimat in suo formali conceptu majorem perfectionem, quam altera: sicut linea intellectiva est magis perfecta precise & negative quam altera, quilibet tamen linea in suo conceptu dicit summam & infinitam illius lineae actualitatem.

28. Inhabis. Creaturae possibiles sunt in se ipsis immediate producibiles per omnipotentiam divinam; ergo etiam in se ipsis immediate sunt cognoscibiles per scientiam divinam: neque enim major est ratio, cur creaturae in se ipsis immediate terminent divinam omnipotentiam, quam omniscientiam.

Resp. nullam esse paritatem, nam effectus non est motivum productionis; neque concurrat ad sui productionem, sed est purus terminus: e contra objectum immediatum cognitionis concurrat tanquam motivum ad sui cognitionem: nam ex potentia & objecto paritur noticia; omnipotentia operatur ad extra, scientia ad intra.

29. Obijcies secundò. Si DEUS creaturas cognoscet in sua essentia tanquam in causa; non vide-

ret illas secundum esse proprium & formale ipsarum, sed hoc est contra nostram hypothesein, ergo.

Sequela probatur: quia si viderentur in DEO ut in causa, tunc viderentur quo modo continentur in ipso: atqui non continentur formaliter, sed eminenter; ergo non videntur formaliter.

Resp. Aliud esse, videri creaturas secundum esse formale & proprium, aliud verò ipsas videri immediate in se ipsis. Primum supponimus, alterum negamus. Unde nego sequelam, & ad probationem distingo minorem: non continentur formaliter, ly formaliter accipiendo ex parte medii, conc. ex parte objecti nego, ergo non videntur formaliter, ex parte medii, quasi nimirum ipsum medium, quod est divina essentia, esset similitudo formalis objecti concedo, ex parte objecti, quasi non videatur esse formale objecti secundum omnes suas etiam individuales rationes in divina essentia eminenter contentum, nego consequens.

Sed obijcies tertio ipsius Angelici Doctoris³⁰ auctoritatem infra q. 20. a. 2. ad 2. dicentis: *DEVS cognoscit res in propriis naturis, sicut & nos per similitudines rerum, quae in nobis sunt, cognoscimus res in se ipsis existentes.*

Resp. lentum esse, quod sicut nos cognoscendo res per proprias species, adeoque in se ipsis, cognoscimus, quicquid est in propria earum natura, sic DEUS cognoscendo illas non per proprias species, sed in sua essentia, nihilominus cognoscit, quicquid est in earum natura, & ita DEUS cognoscit res in earum naturis ex parte objecti & cogniti, hoc est cognoscit secundum ipsarum naturas & esse proprium; non cognoscit illas in propriis naturis ex parte sui vel medii, hoc est pro medio & motivo cognoscendi non habet ipsarum naturas vel speciem propriam ipsarum.

Ita se exponit ipse S. D. q. 2. de ver. a. 2. ad 2. ubi dicit, rem aliquam dupliciter cognosci posse in se ipsa; nimirum ex parte cognoscentis, & ex parte cogniti. Tunc cognoscitur in se ex parte cognoscentis, quando per suam propriam speciem cognoscitur; tunc verò ex parte cogniti res cognoscitur in se, quando cognoscitur esse, quod habet in propria natura.

Obijcies quartò. Si propter comprehensionem suae essentiae tanquam causae DEUS creaturas videret secundum formale & proprium esse ipsarum, sequeretur primò, quod qui comprehenderet naturam solis, hoc ipso comprehenderet etiam omnia sublunaria, utpote contenta in virtute solis tanquam causae universalis: Secundò, quod Angelus comprehendendo suum intellectum comprehenderet etiam omnes suas cognitiones & cogitationes possibiles, adeoque etiam omnia objecta illarum, quae sunt infinita, utrumque est inconueniens, ergo.

Respondeo nego utramque sequelam, & ad 1. disparitas est, quod sol sit causa universalis limitata, cujus causalitas non pertingit ad ultimum gradum individualitatis rerum sublunarium: essentia autem divina est causa universalis illimitata, a qua res omnes secundum universalissimam rationem entis ultimisque individuales differentias dependent.

Ad secundam sequelam est disparitas, quod in 2. tel.

tellectus Angeli non est causa proximè completa ad omnes suas posibles cognitiones; e contra essentia divina est causa proximè completa ad producendas & cognoscendas omnes creaturas tam posibles, quàm actuales.

33. Instabis. Medium universale nihil distinctè & in particulari, sed confusè tantùm, & in universali representat; sed essentia DEI respectu creaturarum esset medium universale; ergo ipsas tantùm confusè & sub aliqua communi ratione representaret.

Resp. quod est medium universale, universalitate abstractionis & confusionis, non nisi confusè & in universali representat, conc. quod est universale universalitate causalitatis & eminentialis continentia, nego maj. sicque distinctà minore, nego consequentiam.

§. VI.

Cognitio malorum, privationum, negationum.

34. Certum est scientiam divinam etiam ad mala, miserias, infirmitates, mortem, peccata extendi; nam ita de malis naturæ dicitur sap. 8. *Monstra scit, antequam fiant*: de malis pænæ Prov. 15. *Infernus & perditio coram eo*: de malis culpæ pl. 66. *delicta mea à te non sunt abscondita*. Deur. 32. *nonne hæc condita sunt apud me*. Job. 14. *signasti quasi in sacco delicta mea*. Cùm ergo dictum sit, DEUM alia à se cognoscere in sua essentia, & hæc objecta nullo modo in divina essentia tanquam causa contineri possint, difficultas est, quo modo à divina scientia certò cognosci possint.

35. CONCLUSIO. *Quamvis sit de perfectione divine scientia, ut cognoscat omnia mala (2.) illa tamen quæ talia non cognoscit in sua essentia tanquam causa (3.) sed per formas & bonitates oppositas cognitias in sua essentia tanquam causa*. Ita S. D. a. 10.

Ratio primæ partis est, quòd cognitio malorum est cognitio veri; sed hæc pertinet ad perfectionem intellectus & cognitionis: *neque enim bonum perfectè cognoscitur, nisi cognoscantur ea, quæ ipsi possunt accidere*. Sed bonis possunt accidere mala, per quæ corrumpantur: ergo DEUS perfectè & comprehensivè cognoscendo bona, etiam debet cognoscere mala ipsi opposita.

Et ideo DEUS debet in primis cognoscere mala naturæ, quia hæc cadunt sub universalem DEI providentiam, tanquam provisoris naturæ. Ma-

la verò pænæ & culpæ pertinent ad eundem, tanquam legislatorem, judicem & vindicem boni imperantem, idèoque mala prohibentem ac punientem.

Ratio secundæ & tertie partis est, quòd cùm cognitio bonitatis sit proprietas entis, privationes & negationes non sunt cognoscibiles nisi in formis oppositis; sicut per lumen cognoscuntur tenebræ; sed malum quæ tale consistit in privatione bonitatis ut sic, ergo non nisi ratione bonitatis oppositæ cognosci potest. Sed neque divina essentia potest esse causa proxima ullius mali & privationis, tum quia mala & privationes non habent causam efficientem directam & proximam, tum quia licet malum peccati consisteret in positivo, solum haberet causam deficientem, non efficientem.

Videntur igitur mala, sicut etiam privationes, & negationes ratione creatæ bonitatis seu formæ oppositæ, non quasi bonitas creatæ sit species, in qua DEUS malum videt, sed quia est objectum materiale, quòd DEUS videndo in sua essentia tanquam causa indirectè attingit malitiam oppositam.

Colliges. Nec essentia rationis à DEO cognoscitur, in sua essentia tanquam causa proxima, sed per actum nostri intellectus cognitum in sua essentia tanquam causa. Ratio est eadem, quia nempe ens rationis propter suam imperfectionem à solo humano intellectu causari, & in ipso tanquam causa contineri & videri potest, ut aliunde suppono. Cognoscit ergo DEUS nostra essentia rationis, quatenus in sua essentia tanquam causa comprehendit omnes nostras cogitationes, & scit cogitationes hominum, quoniam vane sunt. pl. 93. adeoque videt, ad quæ nam objecta terminentur, ut sunt essentia rationis, naturæ universales, conceptus privativi &c. unde etiam divina cognitio respectu talium objectorum non est practica, sed purè speculative.

Obijcies primò illud Abacuc. 1. *Mundi sunt oculi tui; ne videant malum*. Secundò. Si DEUS cognosceret ens rationis, tunc faceret, quia ejus fieri est cognosci: sed non facit; ergo non cognoscit.

Resp. ad 1. Ibi negari tantùm scientiam approbationis, non aliam quamcunque. Ad 2. nego sequelâ, & probationem distinguo: entis rationis fieri est cognosci cognitione practica, componente & combinante extrema incombinabilia conc. cognitione tantùm speculative, illa ab intellectu humano combinata speculative, nego. priori modo homo, posteriori DEUS cognoscit ens rationis.

DISPUTATIO XII.

DE

Causalitate scientiæ Divinæ.

Ada. 8. q. 14.

Postquam illa expendimus, quæ ad ipsam quidditatem, modumque Divinæ scientiæ pertinent, quo res creatas intelligit, & pro scientia futurorum fundamenta